

Dotace v zemědělství

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

Právní rámec přímých plateb

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013
  - nařízení Komise (EU) č. 639/2014 a č. 640/2014, č. 641/2014 a č. 809/2014
- nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům
- nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence půdy podle uživatelských vztahů
- nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor
- nařízení vlády č. 308/2014 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor a nařízení vlády o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů
- zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství
- zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

LPIS – Veřejný registr půdy

➤ Geografický informační systém veřejné správy

- Správcem Ministerstvo zemědělství
- Aktualizuje SZIF

➤ Účel

- K ověřování správnosti údajů uvedených v žádosti o dotace, ke kontrolám plnění podmínek poskytnutí dotace, pro evidenci ekologického zemědělství, pro evidenci ovocných sadů, pro evidenci pěstování geneticky modifikované odrůdy, pro uplatnění nároku na vrácení spotřební daně, pro evidenci pěstování máku setého a konopí a pro evidenci území určeného k řízeným rozlivům povodní

➤ Obsah

- Evidence půdy
- Evidence ekologicky významných prvků
  - prvek, který představuje souvislou plochu i zemědělsky neobhospodařované půdy plnící mimoprodukční funkci zemědělství, popřípadě jiný útvar, který je součástí zemědělsky obhospodařované půdy nebo k ní bezprostředně přiléhá
- Evidence objektů
  - objekt příslušející k hospodářství chovatele představující jednotlivou stavbu, zařízení nebo místo v krajině, kde jsou držena evidovaná zvířata

Další integrovaná evidence

- ▶ Registr vinic
  - ▶ Dle zákona o vinohradnictví a vinařství (321/2004)
- ▶ Registr chmelnic
  - ▶ Dle zákona o ochraně chmele (97/1996)
- ▶ Registr intenzivních sadů
- ▶ Registr množitelských porostů a materiálů (registr školek)
  - ▶ Dle zákona o oběhu osiva a sadby (219/2003)
- ▶ Registr zvířat
  - ▶ Dle plemenářského zákona (154/2000)
- ▶ Evidence přípravků a hnojiv

LPIS – historie

- ▶ Vznik k 1. 1. 2004
- ▶ Každý uživatel půdního bloku nebo dílu půdního bloku, pokud má zájem o zařazení do evidence půdy, ohlásí tuto skutečnost do 60 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona
  - ▶ Pochybnosti o skutečném průběhu hranic užívání dílů půdního bloku mezi různými uživateli, případně o uživatelem uváděné výměře
    - ▶ Výzva k odstranění pochybností
    - ▶ Svolání místního šetření v terénu
  - ▶ Podají-li na stejný půdní blok, případně díl půdního bloku ohlášení dva nebo více uživatelů, ministerstvo je vyzve k uzavření písemné dohody do 15 dnů o tom, který z nich je uživatelem.
    - ▶ Nedojde-li ve stanovené lhůtě k uzavření písemné dohody mezi uživateli
      - ▶ Možnost místního šetření v terénu
      - ▶ Neodstranění sporných záležitostí → zápis uživatele, který prokáže platný právní důvod užívání zemědělsky obhospodařované půdy
- ▶ Potvrzení o zařazení do evidence x Rozhodnutí o nezařazení do evidence

Evidence půdy – půdní blok (PB)

- ▶ Základní jednotka evidence
  - ▶ minimální výměra 0,01 ha
  - ▶ souvislá plocha zemědělsky obhospodařované půdy zřetelně v terénu oddělená
    - ▶ zejména lesním porostem, zpevněnou cestou, vodním útvarem povrchových vod nebo trvale zemědělsky neobhospodařovanou půdou, která může obsahovat ekologicky významný prvek obklopený zemědělsky obhospodařovanou půdou
  - ▶ souvislá vodní plocha využívaná
    - ▶ pro účely chovu ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin ve vodním útvaru povrchových vod, pro účely provozování rybníkářství
  - ▶ souvislá plocha zalesněné půdy
    - ▶ která byla v evidenci půdy vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou
  - ▶ ekologicky významný prvek
    - ▶ který není součástí půdního bloku a současně bezprostředně přiléhá k zemědělsky obhospodařované půdě evidované jako půdní blok

Evidence půdy – díl půdního bloku (DPB)

- Součást půdního bloku
- Souvislá plocha půdy o minimální výměře 0,01 ha, jejíž hranice lze identifikovat v terénu vůči okolí, a
  - na ní vykonává vlastním jménem a na vlastní odpovědnost zemědělskou činnost fyzická nebo právnická osoba, „UŽIVATEL“ a
  - je na ní pěstován jeden druh zemědělské kultury, popřípadě se na ní nachází ekologicky významný prvek
- Souvislá plocha půdy,
  - která je obhospodařována v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství podle zákona o ekologickém zemědělství, nebo
  - je na ní uplatňováno opatření, jehož podmínky vyžadují, aby bylo prováděno na samostatném dílu půdního bloku, nebo
  - které odpovídá registrační číslo vinice, chmelnice, nebo ovocného sadu.

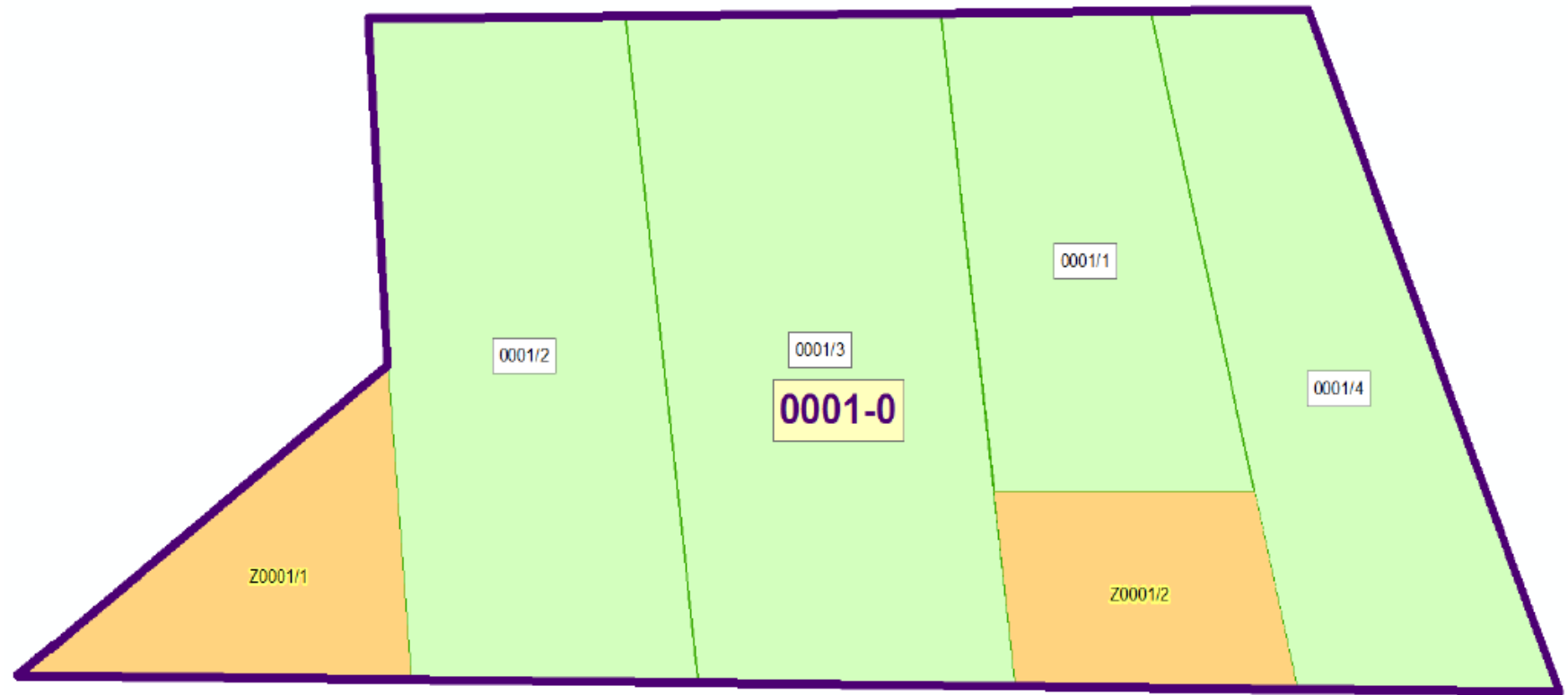

Druhy zemědělské kultury

- ▶ Nařízení vlády č. 307/2014 Sb.
  - ▶ Vazba na nařízení EU č. 1307/2013
  - ▶ Srov. druhy pozemku pro účely katastru nemovitostí
- ▶ Orná půda
  - ▶ Standardní orná půda
  - ▶ Travní porost
  - ▶ Úhor
- ▶ Trvalý travní porost
- ▶ Trvalá kultura
  - ▶ Vinice
  - ▶ Chmelnice
  - ▶ Ovocný sad
  - ▶ Školka
  - ▶ Rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích
  - ▶ Jiná trvalá kultura
- ▶ Ostatní kultura
  - ▶ zalesněná půda, rybník, mimoprodukční plocha a jiná kultura

PB a DPB

Obr. 1 Půdní blok (fialově hranice a číslo) s díly (zeleně) a zbytkovými plochami (oranžově a číslo černě)

Údaje

(viz § 3a ZoZ a nařízení vlády č. 307/2014 Sb.)

Půdní blok

- ▶ identifikační číslo
- ▶ výměra
  - ▶ půdního bloku
  - ▶ způsobilé plochy, je-li vyžadována
- ▶ samostatná plocha v rámci půdního bloku, která nepředstavuje díl půdního bloku, včetně její výměry.

Díl půdního bloku

- ▶ příslušnost k půdnímu bloku,
- ▶ identifikační číslo
- ▶ výměra
  - ▶ dílu půdního bloku
  - ▶ způsobilé plochy, je-li stanoveno
  - ▶ jednotlivých druhů ekologicky významných prvků, které jsou součástí tohoto dílu půdního bloku
- ▶ označení uživatele
- ▶ druh zemědělské kultury
- ▶ obhospodařování v rámci ekologického zemědělství, nebo v etapě přechodného období v rámci ekologického zemědělství
- ▶ další údaje stanovené v NV 307/2014

Zařazení do evidence půdy

- Dosud neevidovaná půda a uživatel
  - Právní důvod užívání půdy
    - Výpis z listu vlastnictví
    - Pachtovní/nájemní smlouva
  - Prokázání totožnosti nebo vzniku
  - Zákres hranic v ortofotomapě
    - Nesmí být účelově korigováno podle katastru nemovitostí
  - Aktualizace údajů
- Aktualizace údajů
  - Ohlašovací povinnost uživatele
  - Oznámení o (ne)provedení aktualizace = první úkon ve věci
    - Písemné a zdůvodněné námitky
    - Rozhodnutí Mze o námitkách
      - Subsidiarita správního řádu

Aktuální otázky k evidenci půdy v LPIS

- https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2F1586181491693.pdf

NSS 11 Ca 143/2008 - 35

- ▶ I. Rozhodnutím o nezařazení do evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (§ 3a a násl. zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství) je zasahováno do veřejných subjektivních práv žadatele, neboť takové rozhodnutí předurčuje výsledek rozhodování o poskytnutí dotace. Proto takové rozhodnutí podléhá přezkumu soudem ve správním soudnictví.
- ▶ II. Aktualizace evidence půdy podle § 3g zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, má místo tehdy, pokud je uváděn stav evidence a zapsaných uživatelů do souladu s realitou. Tomu odpovídají důvody, pro které je třeba aktualizaci provádět, obsažené v § 3g odst. 1 tohoto zákona.
- ▶ III. Právní úprava svěřuje rozhodnutí o tom, kterému z žadatelů svědčí právní titul k užívání z hlediska zapsání do evidence využití půdy, Ministerstvu zemědělství. Námitka, že jinému žadateli titul k užívání nesvědčí z důvodu neplatnosti jeho nájemní smlouvy k pozemku, nesměřuje proti tomu, zda správní orgán posoudil, komu svědčí uživatelský titul, ale je otázkou občanskoprávního sporu mezi žadateli.

Aktualizace evidence půdy

- ▶ Aktualizace údajů řádná
  - ▶ včetně vynětí z evidence
- ▶ Na základě ohlášení uživatele
- ▶ Z vlastního nebo jiného podnětu
  - ▶ Písemné vyjádření uživatele
  - ▶ Oznámení o aktualizaci evidence
  - ▶ Oznámení o neprovedení aktualizace
    - ▶ Námitky písemné a zdůvodněné do 15 dnů
  - ▶ Rozhodnutí Mze o námitkách
    - ▶ Subsidiarita správního řádu
- ▶ Aktualizace údajů mimořádná
  - ▶ Jednou za pět let
  - ▶ Na základě ortofotomap
  - ▶ Ve vzájemné součinnosti Fondu a dotčených uživatelů

Integrovaný kontrolní systém

- ▶ Minimalizace rizika finanční újmy způsobené Unii
- ▶ Zajištění je povinností členských států
  - ▶ účinné řídicí a kontrolní systémy
  - ▶ kontrola legality a správnosti operací financovaných z fondů;
  - ▶ zajištění účinné ochrany před podvody, především pokud jde o odvětví s vyšší úrovní rizika, přičemž tato ochrana musí mít odrazující účinek, a to s ohledem na náklady a přínos i přiměřenost opatření;
  - ▶ předcházení nesrovnalostem a podvodům, jejich zjišťování a nápravě;
  - ▶ ukládání sankcí, jež jsou účinné, odrazující a přiměřené v souladu s právem Unie nebo případně vnitrostátními právními předpisy, a dle potřeby k zahájení soudního řízení za tímto účelem;
  - ▶ zpětné získání neoprávněných plateb a úroku a dle potřeby zahájení soudního řízení za tímto účelem.

Základní schéma fungování IACS

Státní zemědělských intervenční fond

- Zákon č. 256/2000 Sb., o SZIF
- Právnícká osoba
  - Státní fond
  - V působnosti Ministerstva zemědělství
- Akreditovaná platební agentura dle evropských předpisů
  - Pro I. a II. pilíř SZP
  - Rozhodování o poskytnutí dotací
    - Postavení správního úřadu
- Další oprávnění
- Právní rámec kontroly
  - Zákon o SZIF
  - Kontrolní řád
  - Zákon o zemědělství
  - Zákon o finanční kontrole
- Výroční zpráva 2019

Poskytování dotací - obecně

- ▶ Rozhodování podle správní řádu s výjimkami
  - ▶ lhůty pro vydání rozhodnutí
  - ▶ ustanovení o povinnosti umožnit účastníkům řízení před vydáním rozhodnutí ve věci vyjádřit se k podkladům rozhodnutí,
  - ▶ ustanovení o vyznění účastníků
  - ▶ řízení o provádění důkazů mimo ústní jednání
  - ▶ ustanovení o provedení záznamu o provedení důkazu listinou
  - ▶ ustanovení o vydání usnesení při provádění důkazu ohledáním věci na místě
- ▶ Nárokové dotace
  - ▶ Správní rozhodnutí
- ▶ Nenárokové dotace
  - ▶ Veřejnoprávní smlouva

Judikatura NSS 7 As 173/2012 - 44

- ▶ Na poskytování dotací ze státního fondu se tak nevztahuje § 14 rozpočtových pravidel; v projednávaném případě se tedy neuplatní výlučka ze soudního přezkumu na rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního fondu dle § 14 odst. 5 rozpočtových pravidel.

Mechanismus poskytnutí podpory z Programu rozvoje venkova

- Příspěvek EZFRV na Program rozvoj venkova
  - Princip spolufinancování
- Žádost o dotaci – návrh projektu pro realizace opatření
  - Dohoda o poskytnutí dotace (schválení projektu)
    - Předfinancování ze zdrojů žadatele
    - Realizace projektu
    - Žádost o proplacení způsobilých výdajů
  - Rozhodnutí o neposkytnutí dotace (neschválení projektu)
    - Přezkum Ministerstvem zemědělství
- Na uzavření dohody o poskytnutí dotace není právní nárok.
  - Pokud Fond žádostj o dotaci před datem uzavření dohody nevyhoví, sdělí písemně a bez zbytečného odkladu žadateli důvody nevyhovění.
  - V případě, že by toto sdělení Fondu bylo v rozporu s podmínkami, za kterých je poskytována dotace, ministerstvo jej usnesením zruší.

Poskytování dotací

- ▶ NSS 2 As 2/2008 - 55
  - ▶ *I. Rozhodnutí o nároku na poskytnutí dotace na vyrovnání ekonomické újmy vznikající při zemědělském hospodaření v méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními dle § 13 nařízení vlády č. 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, podléhá přezkumu soudů ve správním soudnictví (§ 65 soudního řádu správního).*
  - ▶ *II. Pro takové rozhodnutí jsou relevantní jen údaje uvedené v evidenci půdy, nikoli faktický stav užívání půdních bloků. Jiný výklad by byl v rozporu s § 3 odst. 4 a § 3a odst. 1 a 2 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.*
- ▶ NSS 1 Afs 61/2013 - 43
  - ▶ *Rozhodnutí Státního zemědělského intervenčního fondu o ukončení administrace žádosti o poskytnutí dotace podle § 11 zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, je rozhodnutím přezkoumatelným ve správním soudnictví (§ 65 odst. 1 s. ř. s.).*
  - ▶ *Právní vztah vzniklý poskytnutím dotace je tedy veřejnoprávním vztahem, tím pádem rovněž rozhodnutí o vyřazení žádosti žadatele o poskytnutí dotace z procesu administrace této žádosti je rozhodováním v oblasti veřejné správy.*

Podmínky pro přímé platby

- Jednotná žádost
  - Prekluzivní lhůta k podání (15. 5.)
- Minimální výměra půdy (1 ha)
  - Evidence v LPIS
  - Zemědělské obhospodařování
- ~~➤ Aktivní zemědělec~~
  - Zrušeno, uplatňováno do začátku roku 2018
- Pravidla podmíněnosti (*cross compliance*)
- Zřízený přístup do Portálu farmáře
  - <https://www.szif.cz/irj/portal/pf/pf-uvod>

Poskytování přímých plateb zákon o SZIF + NV 50/2015

- ▶ O poskytnutí přímé platby zemědělcům může požádat fyzická nebo právnická osoba, která
  - ▶ je zemědělským podnikatelem podle zákona o zemědělství a
  - ▶ obhospodařuje zemědělskou půdu evidovanou na ni v LPIS.
- ▶ Žadatel o poskytnutí přímé platby zemědělcům doručí Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu žádost o poskytnutí přímé platby zemědělcům do 15. května příslušného kalendářního roku, a to na formuláři vydaném Fondem pro příslušný kalendářní rok v rámci jednotné žádosti.
  - ▶ Žádost o poskytnutí přímé platby obsahuje
    - ▶ seznam a výměru všech dílů půdních bloků podle zákona o zemědělství evidovaných v evidenci využití půdy na žadatele, včetně zákresu v mapě
    - ▶ druh zemědělské kultury všech dílů půdních bloků podle písmene a), jichž se podaná žádost týká, a
    - ▶ prohlášení žadatele o tom, že se zavazuje dodržovat pravidla podmíněnosti po celý kalendářní rok na veškeré jím obhospodařované zemědělské půdě

Poskytování přímých plateb (SAPS) zákon o SZIF + NV 50/2015

- ▶ Fond poskytne žadateli jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy na minimální výměru, která činí nejméně 1 hektar plochy zemědělské půdy, na kterou lze poskytnout jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy.
- ▶ **Zemědělská půda se zemědělskou kulturou jiná kultura není způsobilá pro poskytnutí této platby.**
- ▶ Fond poskytne žadateli jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy, která je
  - ▶ evidována v evidenci využití půdy a splňuje podmínky k poskytnutí jednotné platby na plochu,
  - ▶ evidována v evidenci využití půdy na žadatele nejméně ode dne doručení žádosti Fondu do 31. srpna příslušného kalendářního roku,
  - ▶ žadatelem zemědělsky obhospodařována v příslušném kalendářním roce po celou dobu, po kterou je evidována v evidenci využití půdy na žadatele,
    - ▶ provádění obvyklých agrotechnických činností zajišťujících pěstování plodin (standardní orná půda)
    - ▶ provedení pastvy, seče, odklizení biomasy (trvalé travní porosty a travní porosty)
      - ▶ Výjimka pro AEKO, ekologické zemědělství, ZOPK, atd.
  - ▶ a udržována v souladu s pravidly podmíněnosti po celý kalendářní rok.

Poskytování přímých plateb (SAPS)

- ▶ Fond poskytne jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy v plné výši, nenastane-li skutečnost vedoucí ke snížení nebo neposkytnutí jednotné platby na plochu zemědělské půdy.
- ▶ Viz nařízení Komise (EU) č. 640/2014 a nařízení vlády č. 50/2015
  - ▶ Snížení platby nebo neposkytnutí v návaznosti na příčině
    - ▶ Opožděná žádost
    - ▶ Rozdíl mezi deklarovanou a skutečnou plochou
    - ▶ Rozpor s pravidly podmíněnosti

Vrácení dotací

- ▶ V případě neoprávněné platby dotace kryté zcela nebo zčásti prostředky z rozpočtu Evropské unie postupuje Fond podle přímo použitelného předpisu Evropské unie a podle tohoto zákona.
- ▶ Řízení o vrácení dotace Fond zahájí nejpozději do 10 let ode dne jejího vyplacení.
- ▶ Řízení o vrácení dotace a řízení o povinnosti zaplatit penále se ukončí rozhodnutím vydaným Fondem; vrácení dotace a zaplacení penále vymáhá Fond.
- ▶ Nesplní-li příjemce dotace povinnost vrátit neoprávněnou platbu dotace nebo povinnost zaplatit penále, může Fond započítat neoprávněnou platbu dotace a penále do dotace, pro jejíž poskytnutí splnil podmínky.